

edicions
bromera ★

Mariano Casas

6a EDICIÓ

L'ESCOLA SECRETA

Finalista Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil

L'ARRIBADA

Encara no feia tres setmanes que el meu pare havia mort que va començar tot. La vesprada d'aquell dijous, l'11 d'octubre de 1973, jo ingressava a l'escola del Patronat i coneixeria el pèl-roig de mirada recelosa al despatx del director.

Recorde bé quan entrà a l'habitació de manera tímida i va romandre dret al costat de la porta, amb el seu uniforme gris i negre i la corbata blava amb ratlles blanques. Era un xic llargarut, de dèsset anys més o menys, escarransit i d'aspecte poc saludable. Els seus cabells rojos, tallats molt curts, i la cara pàl·lida plena de pigues n'eren els trets físics més característics. Mirava de gairó les butaques que ocupàvem l'advocat Soler i jo mateix, com si no volguera manifestar la curiositat que de segur sentia, i es va dirigir en veu baixa al director amb un to dubitatiu.

—M'havia cridat? Era a la biblioteca i no m'han pogut donar abans l'avis...

El director li demanà que s'asseguera al nostre costat en una butaca que hi havia buida i ell va obeir amb moviments pausats, sense fer cap mena de soroll.

—Tobies, vull demanar-li un favor. El considere un bon estudiant, potser el millor dels interns. Primer he de presentar-li Fèlix Ferrer, un alumne nou que s'incorpora

a l'escola. No coneix l'edifici, ni tampoc les regles i els horaris. Amb el curs ja iniciat potser li resultarà difícil adaptar-se a nosaltres, i per això he pensat que podria ajudar-lo. He indicat a la senyora Arquimbau que l'acomode a la seua habitació. Provisionalment, la compartiran. Espere que li done un colp de mà en qualsevol qüestió que necessite.

Ell féu un gest d'assentiment i tot seguit em va dirigir un lleu somriure sense massa entusiasme. Més endavant tindria l'oportunitat de saber que aquella discreta mostra de benvinguda no indicava cap predisposició en contra meu. Era la seua manera d'expressar una salutació amistosa, com si per a ell no hi haguera un senyal més evident.

Uns minuts després, jo el seguia pels llargs corredors i les escales cap a l'allotjament que havíem de compartir. Durant aquell recorregut no articulà moltes paraules, llevat d'algun comentari aïllat mentre indicava amb el dit alguna de les grans portes tancades que hi havia a banda i banda d'aquells passadissos interminables.

—Això és el menjador... Ja el veuràs a l'hora de sopar. Per cert, els horaris són prou rígids... i has d'acudir al menjador cada nit a les nou si no vols tenir una falta.

La seua veu insegura era una barreja de timidesa i temor, talment la d'aquells que no volen incomodar algú que dorm. Per un moment em va fer pensar que l'escola potser era molt severa i que l'alumnat compartia el mateix esperit poruc que evidenciava l'únic dels seus membres que jo coneixia.

—La sala de xics és ací, al costat de l'escala, i just damunt, al pis de dalt, està la nostra habitació.

Llavors, una dona d'una seixantena d'anys s'acostà a nosaltres. Es va presentar dient que era la senyora Arquimbau, la governanta, i em caigué bé des del primer moment. Alta, grossa i d'aspecte saludable i alegre, no podia amagar que tenia moltes ganes de xarrar.

—Tu deus ser Ferrer, no? Ja tens el llit parat... Si necessites res, només has de preguntar a Bosch on trobar-me. Encara no fa fred per a necessitar més mantes, però mai no se sap... M'ha cridat la senyora Torres i no puc entretenir-me, però ja parlarem. Benvingut.

Se'n va anar amb presses, i em va deixar amb la paraula a la boca. Tobies reprengué el pas, i en pocs moments arribàrem a la porta de la seua habitació, la mateixa on havíem de conviure des d'aquell moment. Era gran, potser una de les millors de l'escola. Tenia una finestra àmplia que mirava al pati principal i dominava l'entrada des del carrer i les teulades de bona part de la zona més antiga de la ciutat. La majoria de les habitacions dels alumnes eren compartides per dos o tres interns, i només uns pocs estudiants dels cursos superiors en tenien una per a ells a soles. Tobies Bosch n'era un, i la meua aparició sobtada quan el curs ja havia començat li llevava aquell privilegi, però ell no hi posà cap objecció ni tampoc féu cap signe d'antipatia, ni tan sols quan em va donar un duplicat de la clau que obria la porta de l'habitació i una altra més gran que era la que corresponia al meu armari. El seu tracte fred era el mateix que desplegava amb la resta

de les persones de l'escola, i les mirades de reüll que de tant en tant em dirigia quan estàvem a l'habitació eren idèntiques a les que llançava a altres persones al menjador o quan recorria els corredors.

Potser fóra de caràcter taciturn, però no era el que es diu tranquil. Feia l'efecte de patir en tot moment una gran tensió, com si esperara que succeïra algun fet poc agradable. Durant les hores lliures romaní a l'habitació assegut al costat de la ximenera, sentint discos de música clàssica amb uns auriculars i llegint al mateix temps alguna novel·la policíaca. Aquells primers dies a l'escola el vaig veure sovint allà, quasi immòbil. En moltes ocasions tenia els ulls tancats i els obria en sentir qualsevol soroll, per més feble que fóra, un fet difícil d'explicar si tenim en compte que portava els auriculars posats. Les interrupcions l'incomodaven especialment i, quan es produïen, la seua cara reflectia una expressió de contrarietat. Era millor no destorbar-lo, i això va fer que esperara que eixira de l'habitació per a ordenar les meues coses.

Tobies era prou metòdic, i tenia molta cura de la roba i de la resta de les seues possessions, que omplien un gran armari que hi havia al costat del seu llit. Quan em dirigia la paraula, i ho féu en poques ocasions, formulava preguntes referents a la meua família o a les meues vinculacions amb l'escola, llevat de quan m'interrogava directament perquè li diguera si havia deixat entrar algú a l'habitació o si havia tocat alguna de les seues coses. Jo no tenia cap inconvenient de contestar aquelles preguntes, perquè no tenia res a amagar-li. Era impossible que

haguera posat un dit damunt les seues coses, sempre ben guardades. Algú que no el coneguera hauria pensat que es tractava d'un xic endreçat, però jo vaig sospitar que aquell ordre que guardava obeïa a una raó concreta, com era la voluntat de no deixar que ningú examinara el que era seu sense que fóra advertida la seua acció.

Pel que fa a les vinculacions que m'unien a l'escola i els meus orígens, la història es podia resumir en poques frases. La causa era la meua padrina, Irene Catarineu, una dona rica que també havia sigut padrina de la meua mare. Jo només recordava algunes visites seues quan era menut. Pels volts de Nadal m'enviava un regal a casa, que acostumava a ser tan sumptuós com estrany. En una ocasió em va sorprendre amb un aparell de cinema, juntament amb un lot de pel·lícules, i en una altra amb un estoig de fusta que contenia tot l'equipament necessari per a pintar a l'oli. Eren regals molt bonics i, sense cap mena de dubte, caríssims, però no s'ajustaven al que jo hauria somniat rebre. Només quan em regalà un tren elèctric vaig sentir-me plenament satisfet en obrir la caixa que el contenia.

Quan la meua mare va morir, jo tenia onze anys, però vaig assistir tant al soterrament com als funerals al costat del meu pare. Irene Catarineu era present a la missa, vestida de negre i seguida a distància per un home que, pel seu aspecte, podia ser el seu xofer. Jo no em recordava d'ella, i quan la vaig veure em deixà impressionat, tant pel seu aspecte sever, accentuat pel negre del vestit i del vel, com per la seua veu ferma i enèrgica que contrastava

amb la seua avançada edat. Quan dos anys després faltà el pare, la tia Elvira, que era l'únic parent pròxim que tenia, va rebre la visita d'un advocat que li expressà els plans d'Irene Catarineu. Volia que jo cursara estudis a l'escola del Patronat, on ella formava part de la Junta Rectora. La perspectiva d'una educació al si d'un centre tan prestigiós era massa atractiva per a rebutjar aquell oferiment, i per això, quan el curs ja havia començat, la meua tia em va comunicar que ingressaria en una nova escola com a intern.

Aquella inesperada situació era bastant excitant. El parell d'anys que havia viscut a soles amb el pare foren molt entretinguts. Amb ell havia compartit totes les faenes de la casa, moltes visites a museus, teatres i cinemes, un viatge a l'estranger i moltes converses sobre temes que m'interessaven. La meua tia i els meus cosins eren molt diferents, i la seua casa, on jo viuria de manera permanent, era avorrida i sense cap atractiu. Allà es parlava de futbol, quan no de bous, la televisió estava encesa tothora i els sorolls que n'emanaven envaïen tots els racons amb un volum sonor desmesurat que no semblava molestar ningú, llevat de mi. La notícia que residiria a l'escola del Patronat no només m'allunyava d'aquella casa, sinó que també es relacionava directament amb tot un món propi que jo havia construït a partir dels llibres que s'havien succeït a la meua tauleta de nit.

Potser per totes aquelles expectatives que jo havia covat, el primer cap de setmana a l'escola em va resultar més interessant del que es podia esperar. És cert que

tenia un company d'habitació callat, i també que molts dels interns havien anat a passar el cap de setmana llarg que enllaçava amb la festa del 12 d'Octubre amb les seues famílies, i per tant l'escola estava bastant deserta, però aquelles circumstàncies em donaven la possibilitat de recórrer durant tres dies els patis i les sales sense més companyia que la visió esporàdica d'algun professor o la trobada amb algun dels empleats. Durant aquelles jornades vaig tenir l'oportunitat de familiaritzar-me amb els corredors llargs, les portes altes, els bancs de pedra, les vidrieres que representaven escenes històriques o els taulells de formes i materials diversos que conformaven motius capritxosos al soler de cadascuna de les estances d'aquell formidable edifici.

L'escola del Patronat era el nom pel qual tots coneixien el Centre Escolar Fundació Salvador Girbés, depenent de l'Associació per al Patronat de les Ciències i l'Educació. Tenia més de cent anys d'existència, i ocupava des del principi del segle l'edifici on jo residiria des d'aquell moment. Anteriorment estava ubicada en un casalot imponent que havia sigut successivament convent i presó, i que pocs anys enrere estava encara en peu i tancat no massa lluny de l'escola actual. Jo ja no l'havia conegut, perquè l'havien enderrocat per alçar en aquell lloc un gran banc. L'edifici que jo recorria durant aquell cap de setmana era tan gran com l'antic convent o potser encara més extens. Un arquitecte membre de l'Associació l'havia dissenyat pensant en els requeriments d'una escola moderna, i s'havia inspirat en els corrents pedagògics més

innovadors del seu temps. Després de més de setanta anys, aquell concepte avançat havia quedat profundament antiquat i la decoració neogòtica, omnipresent en qualsevol de les dependències, resultava als meus ulls tan estrafolària com inquietant.

La meua primera nit a l'escola vaig tenir notícia d'una història que circulava entre els alumnes i que resultaria ser només una entre moltes altres que a poc a poc escoltaria atentament al llarg d'aquell curs. El dia anterior, una bona tronada havia fet esvanir-se les últimes restes de l'estiuet de Sant Miquel i les nits ja podien considerar-se fredes, almenys prou per a fer que els pijames d'hivern no resultaren molestos. El radiador d'aigua calenta que constituïa el sistema de calefacció de l'habitació encara no funcionava, i la ximenera tenia el tir tancat per una placa de ferro que semblava haver estat posada allà des de feia anys. En preguntar a Tobies per aquell fet, m'explicà una llegenda que havia fet fortuna entre les diverses generacions d'estudiants que s'havien succeït a l'escola.

—Molt abans de la guerra, quan l'escola encara no tenia massa anys, no existien els radiadors per a calfar les habitacions. Totes les ximeneres funcionaven, i hi havia un dipòsit de llenya al costat de les cuines on calia anar diàriament per a arreplegar la que corresponia per a cada habitació. Es veu que, durant un estiu, uns lladres van intentar colar-se dins l'edifici fent servir una corda per a baixar per alguna de les ximeneres. M'imagino que devia ser un home molt prim per a poder fer-ho, o potser era un xiquet, el cas és que va quedar atrapat dins sense poder

eixir. Els que l'acompanyaven no s'atreviren a demanar ajuda per por de donar-se a conèixer, i aquell desgraciat es quedà allà abandonat, sense deixar de llançar crits mentre tenia forces. Era una ximenera apartada, de les de la banda de les habitacions, i com que no hi havia ningú que el sentira, va acabar mort de fam o de set, ignorat per tothom. Només aparegué quan va ser l'hora d'encendre les ximeneres, mesos després, en comprovar que una estava obturada. Pensaven que era el cos d'un gat i el que hi van trobar els deixà a tots de pedra... Des d'aquell dia es tancaren les ximeneres amb reixes i trapes de ferro i s'instal·là la calefacció per radiadors d'aigua calenta.

La història de les ximeneres no m'hauria impressionat massa si no haguera sigut per aquells enigmàtics sorolls que les canonades de l'aigua dels radiadors deixaven escapar de tant en tant durant les nits. Quan Tobies em va referir tot allò, jo encara no havia sentit res. Però algunes setmanes més tard, quan la calefacció havia entrat en funcionament, les coses serien bastant distintes, i aquell mormoleig constant, amanit per estranys gloc-glocs, m'arribaria a llevar la son o a poblar-la d'imatges i escenes protagonitzades pel misteriós intrús atrapat en la ximenera.

L'edifici s'havia projectat com una escola on professors i alumnes dels batxillerats elemental i superior residirien com a interns durant tot el curs escolar. Per això s'havia reservat l'últim pis per a l'allotjament del professorat, i s'havien situat al tercer pis uns grans dormitoris comunals per als alumnes, convenientment separats per sexes.

Potser podrà parèixer increïble, però quan es va construir l'escola, el Patronat era l'únic centre educatiu de la ciutat on xics i xiques estaven barrejats a les classes, una característica que alimentava el prestigi que l'havia acompanyat des de feia dècades entre els cercles valencians menys conservadors. Apartat en un extrem de la planta baixa, estava l'allotjament dels empleats.

Els anys feren els canvis inevitables. Els professors deixaren a poc a poc de residir a l'escola, i la gran majoria dels alumnes es convertiren en externs, i només hi acudien durant les hores de classe. Els dormitoris comunals foren clausurats i transformats en un gimnàs i un laboratori, i els pocs alumnes interns que quedaven foren allotjats a les antigues habitacions dels professors.

Potser per això l'habitació que jo compartia amb Tobies era més ostentosa del que es podria esperar. La ximenera, tot i que no es feia servir, afegia un aire antic i acollidor, i els adorns del sostre i els mobles, en consonància amb l'estil neogòtic de l'edifici, caracteritzaven aquell espai donant-li una personalitat marcada que estava molt lluny de resultar freda o avorrida. Hi havia dos llits, i també dos grans armaris i dos escriptoris. A diferència d'altres habitacions de forma regular, la nostra tenia una forma peculiar, com la d'un bumerang. Això permetia que els dos ocupants la poguérem compartir sense perdre una certa intimitat. Des de la meua part no es podia veure el llit de Tobies, ni tampoc el seu escriptori. Només el seu armari quedava dins del meu camp de visió quan jo era al llit. La part que em corresponia era més menuda,

i també més fosca. L'única finestra, que donava al pati de davant de l'escola, estava just damunt de l'escriptori de Tobies, i per tant dins d'aquell espai privat que jo no gosava envair.

Molt a prop de la nostra habitació hi havia el bany, un espai humit ple de taques negres pel sostre que contrastaven amb la blancor de les manises i de la gran banyera de porcellana que hi havia al fons. El compartíem amb els ocupants d'altres habitacions de la mateixa planta, i això resultava molest a certes hores del dia en l'opinió del meu company.

La primera vesprada a l'escola passà bastant ràpida. Jo encara no havia acabat de desfer l'equipatge quan Tobies deixà caure amb desgana que havia arribat l'hora del sopar. Seguint-lo una altra vegada pel laberint d'escalas i corredors, arribàrem a una porta menuda que formava part d'una paret coberta per grans plafons regulars de fusta de roure. Aquell era l'accés habitual del menjador, el que s'utilitzava cada dia, molt més discret que l'enorme portalada que només s'obria en ocasions especials.

El menjador em va sorprendre per la grandària. Ocupava una sala rectangular allargassada, amb les parets cobertes per grans quadres, principalment retrats. El sostre era molt més alt que el de la resta de les estances que jo havia vist fins aquell moment, i vaig suposar que estava a l'altura del segon pis. Les dimensions majestuoses donaven a aquell espai un aspecte solemne, com si fóra una gran capella, i els grans llums de bronze que penjaven de la gran volta nervada arredonien aquella impressió.

Hi havia molt poca gent allà, només dues xiques que semblaven un poc majors que jo, i tres xiquets que vaig suposar que devien ser de primer curs, perquè no aparentaven tenir més de deu anys, i que xarraven pels colzes. Tots ocupaven la mateixa taula, vora l'extrem on hi havia l'entarimat que sostenia la taula dels professors.

En travessar pel corredor central que s'obria entre les taules, vam acostar-nos a la que ocupaven els altres alumnes, que era l'única que hi havia parada, llevat de la de l'entarimat. En aquell mateix moment, per una porta que hi havia a un costat va accedir al menjador el director, acompanyat per dos homes més. Es tractava dels professors que residien a l'escola i un va dirigir dempeus una breu oració que els set alumnes de l'única taula ocupada contestàrem a l'uníson.

Dues cambreres començaren a servir el sopar tan prompte com l'oració va acabar. No es pot dir que aquella crema de verdures fóra la millor que jo havia tastat, ni que el peix amb creïlles que vingué després destacara massa, però recorde que m'ho vaig menjar tot de bona gana, i que els plats eren abundants. Durant el sopar, les xiques em van fer moltes preguntes, després de presentar-se. Alícia i Rosa eren unes cosines d'Alcoi i vivien internes a l'escola. Normalment se n'anaven a casa els caps de setmana, però en aquella ocasió els seus pares estaven de viatge i havien optat perquè es quedaren allà. No semblaven massa amoïnades, i això em féu deduir que potser l'escola fóra un lloc més agradable del que es podia esperar.

Quan ja estàvem tots a punt de deixar el menjador, el director s'acostà a la nostra taula i em va preguntar per les meues primeres hores a l'edifici. Tant això com també la familiaritat que mostrava amb els altres alumnes que hi havia allà em feren pensar que no responia a la imatge que jo tenia del cap màxim d'una escola. Es tractava d'un home panxut i de galtes botinflades, amb un nas rogenc que li donava un aspecte amical. Per alguna raó em vaig sentir content de trobar-me allà i viure aquella nova experiència.

Tobies havia estat bastant callat durant el sopar. Potser no considerava interessant parlar amb els alumnes més menuts o prendre part en l'interrogatori a què em sotmeteren les cosines d'Alcoi. El seu silenci es va estendre també al recorregut per les escales i els passadissos que ens conduïren a la sala de xics. Es tractava d'un salonet menut, no molt més gran que la nostra habitació, habilitat per a ser el lloc de reunió dels interns durant el temps lliure. Una llibreria cobria una de les parets, amb llibres juvenils i àlbums d'historietes, i una tauleta envoltada per dos grans sofàs de pell molt gastats per l'ús ocupava l'espai central.

—Hi havia un televisor, però el van retirar després que l'hagueren de reparar per tercera vegada durant una setmana, al principi del curs passat... El de la sala de xiques crec que encara funciona, però els alumnes no podem anar-hi sense autorització.

Tobies havia trencat el seu mutisme, però no per molt de temps. Agafà una revista de la llibreria i se'n va anar

cap a una de les butaques més apartades per capbussar-se en la lectura. Per la meua banda, jo vaig triar un llibre d'històries per llegir-me'l acomodat a l'extrem d'un dels sofàs fins que el soroll d'un timbre ens anunciara que havia arribat el moment d'anar a les habitacions per a dormir.

Alícia i Rosa m'havien dit mentre sopàvem que els llums de les habitacions s'apagaven de manera automàtica cada nit a les onze, i quan les campanades del rellotge tocaren l'hora, jo ja estava dins del llit. No he tingut mai por de la foscor, però vaig pensar que em costaria adormir-me en aquell llit que no coneixia, i m'inquietava pensar que potser estaria molt de temps vetllant fins que m'arribara la son. Per a la meua sorpresa, la foscor absoluta només durà uns segons, i va ser substituïda per una penombra tènue. Tobies tenia una llanterneta que agafava amb una pinça a la capçalera del llit i que li permetia llegir fins i tot quan se suposava que havíem de descansar. Potser tenia autorització per a encendre aquell llum, però com que jo no gosava importunar-lo amb preguntes ho vaig deixar estar. Era millor esperar i descobrir per mi mateix tot el que volia saber.

Aquells pensaments em van acompanyar durant no massa temps, perquè el cansament que havia acumulat passà comptes i féu que la son m'envaïra i em dominara en pocs minuts.

Tanmateix, la meua primera nit a l'escola no acabà sense incidents dignes de ser esmentats. Uns crits em van despertar i em deixaren espantat. La penombra que hi havia donava a entendre que la llanterneta encara estava

encesa. Podia reconèixer la veu de Tobies que xisclava com si el perseguiren.

—No! No! No!

Allò era l'única cosa que vaig entendre del que sentia. La resta del que barbotejà foren unes paraules inintel·ligibles, uns sons guturals que podien correspondre's amb noms estrangers o amb expressions sense sentit com les que els bruixots fan servir per als seus encanteris en els contes de fades.

Em vaig alçar del llit per comprovar que es trobava bé. Tobies tenia els ulls tancats i no parava de suar i de moure el cap a un costat i a l'altre, com si estiguera malalt i tinguera febre. Damunt del llit hi havia un llibre menut amb les cobertes d'un color roig viu i el títol escrit en lletres daurades que brillaven en aquella penombra. Jo no sabia què volia dir *Baedeker Suisse* i vaig pensar que era una novel·la.

Volia deixar-lo a la tauleta que tenia al costat de la capçalera i, en agafar-lo, em vaig adonar que entre les seues pàgines hi havia un mapa desplegat. Pertanyia a la ciutat de Berna, i mentre el plegava se'm féu clar que aquell tom menut era una guia turística que incloïa plànols de ciutats i panorames d'algunes muntanyes de Suïssa. A la primera pàgina hi havia el segell de la biblioteca de l'escola, amb l'escut de la Fundació Girbés, i això em donà a entendre que Tobies l'havia agafat d'allà. El motiu que li feia perdre hores de son per a llegir aquella guia em resultava desconegut. Hauria d'esperar encara molt per a descobrir les raons d'aquell interès.

Les campanades em feren saber que eren les quatre de la matinada. Era cosa d'apagar la llanterneta de la capçalera, una volta havia comprovat que l'agitació que trasbalsava Tobies anava cedint. Fet això, vaig tornar al meu llit i la resta de la nit vaig dormir com un soc.